

Роль регіонального телебачення в системі інформаційно-комунікаційних процесів сучасного міста

Розглядаються передумови подальшого розвитку системи регіонального телебачення через призму інтеграційних суспільних перспектив та впровадження новітніх телекомунікаційних технологій.

Ключові слова: комунікація, комунікативне середовище, телебачення, регіональне телебачення, інформаційне суспільство, інформаційний простір.

Сьогодні в світі інформація та інформаційно-комунікаційні технології, а не енергія і мінеральна сировина, стають основними чинниками, що визначають розвиток і процвітання тої чи тої країни. Більше того, розвиток і широке застосування інформації, інформаційно-комунікаційних технологій є глобальною і безповоротною тенденцією світового прогресу.

Інформація набуває рис матеріальності, осяжності, статусу ресурсу. А інформаційно-комунікативні процеси охоплюють всі без винятку сфери життєдіяльності суспільства. Твердження, що той, хто володіє інформацією, володіє світом – з категорії крилатого вислову перейшло в аксіому.

За ствердженням Чарлза Кулі, комунікація – це механізм, за допомогою якого стає можливим саме існування та розвиток людських відносин. Тобто, це синтез усіх символів розуму зі способами їх передачі в просторі та збереженні у часі: миміка, спілкування, жести, тональність голосу, писемність, друк, залізниця, телеграф, телефонний зв'язок та усі наступні досягнення, що слугують людині, суспільству у справі освоєння простору і часу. Чіткої межі між засобами комунікації та зовнішнім світом не існує. Проте будь-який прояв зовнішнього світу зумовлює появу первинної системи символів для передачі думки. Бо саме з думки починається традиційний розвиток комунікації [1].

Сьогодні ж комунікація розглядається і як система, в якій здійснюється взаємодія, і як сам процес взаємодії, і як усі можливі способи спілкування, за допомогою яких відбувається багатогранний процес передачі та сприйняття тої чи іншої інформації [2, 197; 3]. Саме стан розвитку комунікативних процесів, формування цілісної системи засобів продукування, сприйняття, обробки та розповсюдження інформації визначають рівень суспільної еволюції, стають основним індикатором розвитку нового виду суспільства – інформаційного. Суспільства, в якому інформація, знання, інформаційні та комунікаційні технології стають основними революційними силами технологічного та економічного розвитку [4; 5].

Своєрідним випробувальним полігоном прогресивних, з одного боку, і закономірних, з іншого, тенденцій суспільного розвитку стають сучасні

міста. Бо суспільне життя людства нерозривно зв'язане з містом. Сьогодні кожна друга людина мешкає в місті, яке постійно розширює свій вплив на навколишню територію і далі розвиває функції соціально-економічного, суспільно-політичного та культурного характеру.

У свою чергу рівень розвитку інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури міста, формування індустрії інформаційних та телекомунікаційних послуг розглядається як невід'ємна частина людського буття і нерозривно пов'язана із вже достатньо обжитою сферою матеріальної та духовної культури. Більше того, інформація через комунікативні процеси активно втручається і змінює усталені до цього норми матеріального і духовно-культурного життя.

Інформаційний простір сучасного міста виявляє високі темпи зростання секторів, які пов'язані зі створенням й використанням інформації, розвитком комунікаційних технологій, інформаційних ресурсів. Час вимагає, а сучасні інформаційно-комунікаційні засоби дозволяють створювати принципово нове інтеркомунікативне середовище, в якому інформація матеріалізується в масову культуру [6, 64].

Мета даної статті – виявити місце регіонального телебачення в інформаційно-комунікаційному просторі сучасного міста. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: з'ясувати місце телебачення в структурі інформаційно-комунікаційного простору сучасного міста; описати умови, в яких розвивається сучасне регіональне телебачення в Україні; розглянути програмне наповнення регіонального каналу «Донбас» за допомогою описового, порівняльного методів, а також методів індукції, аналізу, синтезу, екстраполяції даних.

Визначення терміна «інформаційно-комунікаційний простір» обґрунтовано в працях О. Дубаса. Дослідник розглядає зазначену категорію як «форму існування інформаційних систем, яка забезпечує й стимулює оперативні інформаційні взаємодії виробників інформації та її споживачів» [7]. Структуру інформаційно-комунікаційного простору утворюють технології та засоби комунікації, які в сформованій інфраструктурі (комунікатори, реципієнти, значеннєві повідомлення, комунікацій-

ні канали і засоби комунікації) забезпечують сам процес комунікації.

У культурі XXI століття домінує зорове сприйняття інформації. Найпотужніше сприяє цьому віртуальне інтерактивне утворення – інтернет, де мережеві спільноти й товариства, а також чати, портали, ігрові сервери, форуми й конференції мають свої функції, володіють низкою соціальних характеристик, є провідниками сучасних комунікацій, слугують базами будь-якої інформації. Феномен мережі Інтернет вбачається в тому, що завдяки йому у царині пошуку, отримання, сприйняття та використанні будь-якої інформації все частіше вже не існує кордонів, розділу та градації за місцем проживання, соціальним станом і просторово-часовими категоріями [8, 275].

Глобальний розвиток цифрових інформаційних технологій змінює також роль і потенціал телебачення як поки що основного і провідного джерела аудіовізуальних інструментів передачі інформації.

Сучасна культура, політика, тенденції соціально-економічного розвитку, науково-освітні процеси безпосередньо кореспондуються з інформаційною картиною, створюваною телебаченням.

Телебачення залишається основним споживачем всіх наявних технологій створення образів реальності, залишаючись поки що і основним джерелом образів, що допомагають людині скласти цілісну картину світу. Крім того, телебачення швидше від усіх відчуває вплив нових інформаційно-комунікаційних технологій, конкурентних засобів комунікацій і вимушене оперативно реагувати, оптимізуючи як і свою структуру, так і управління нею [9].

Наразі закони розвитку інформаційного суспільства диктують необхідність розділу центрального, тематичного (як-то «Футбол», «Хокей», «Здоров'я» тощо) та регіонального (муніципальне) телебачення, виходячи із завдань, які вони покликані вирішувати.

Отже, якщо всеукраїнські канали виконують головну інтеграційну роль, намагаючись об'єднати інформаційний простір, то регіональні (муніципальні) канали акцентують увагу на подіях і проблемах, що близькі людям конкретної території, міста.

Частка перегляду таких каналів невпинно зростає, бо інформаційна наповнюваність прямо пропорційна глядацьким (інформаційним) потребам: інформація про всеукраїнські події та проблеми диференціюється до конкретного регіону, міста, виділяється із загального потоку та проєктується на місцеву дійсність. Тобто саме життя, задля подальшого розвитку, диктує телевізійній галузі необхідність перенесення акцентів із загальноукраїнського до місцевого.

Значимість місцевого телебачення в системі стрімких інформаційних потоків сучасності зростає. Місцеве телебачення продукує і розповсюджує, на відміну від загальнодержавних каналів,

інформацію, безпосередньо пов'язану із повсякденним життям своїх глядачів. Для людини, як споживача інформації, такий підхід більш прийнятний, бо вирізняється щирістю і близькістю [10].

Напевне, саме цим можна пояснити той факт, що місцеве телебачення, навіть попри стрімкий розвиток в останні десятиріччя загальнонаціональних каналів, все-таки залишається і має свого глядача. Бо чим іншим можна пояснити наявність і діяльність 25 місцевих телеканалів на Донеччині. До того ж, обсяг мовлення у більшості – 24 години. З точки зору економічної доцільності можна сказати лише одне: є попит, є й товар [11].

Становлення лідерів інформаційної сфери регіону супроводжується переосмисленням функцій сучасного телебачення та радіомовлення. Історичні традиції місцевого мовлення, що були закладені обласним державним телебаченням та радіомовленням, трансформуються у конкурентоздатність регіональної тележурналістики.

Так, наприклад, телеканал «Донбас» – телеканал спільних інтересів глядачів східного регіону. «Вопрос власти», «Время новостей», «Шах», «Ти понад усе», «Телемарафони», «Телепазлики» – це програми соціальної спрямованості, новини та ток-шоу власного виробництва, що висвітлюють проблеми східного регіону, а також розважальні шоу. Політичне ток-шоу «Вопрос власти» – одна з найбільш популярних програм, що не лише висвітлює головні теми і проблеми Сходу України у прямому ефірі, а дозволяє самим глядачам бути її учасниками [12].

Інтерактивність є найпотужніший засіб стрімкого розвитку мережі Інтернет. І телебачення, а особливо місцеве, має взяти цей принцип роботи до уваги і створювати якомога більше інтерактивного продукту, в якому самі глядачі стають безпосередніми учасниками телепрограм. Мова йде не тільки про передачі, що дають можливість в режимі прямого ефіру спілкуватись із представниками влади, а й проєкти пізнавального, розважального характеру тощо.

Звичайно, для організації таких форматів необхідне новітнє обладнання. Це залежить і від спроможності власників, і від їх розуміння такого роду інвестицій. Адже сьогодні місцеві рекламодавці ще не в силі забезпечити канали необхідним рівнем доходів. Але це справа недалекого часу.

Це в Європі уже давно зрозуміли, і пішли шляхом ущільнення регіональних каналів. Такий підхід дав змогу збільшити ринок реклами і зробити необхідні інвестиції у свій розвиток. Такі приклади можемо спостерігати уже і в Україні: телеканал «Донбас» (м. Донецьк) охоплює мовленням 2 області, телеканал ЗИК (м. Львів) – 3 області.

Саме ці фактори є визначальними у набутті місцевим телебаченням основної функції – соціокультурної, здійснюючи глибокий вплив на ціннісні

пріоритети своїх глядачів, їх ідеали, моделі поведінки, залучаючи глядача до безпосередньої участі у цьому процесі.

Адже місцеві телестудії, безпосередньо територіально прив'язані до свого глядача і допомагають йому розібратися в навколишній дійсності, у стрімкому інформаційному потоці, а відтак – зрозуміти й оцінити соціальні явища, виробити свою позицію стосовно них. Водночас регіональне телебачення транслює і зміцнює в суспільстві національні цінності, підвищує загальну культуру. Багато в чому саме від регіонального телебачення залежить, якими ідеями керуватиметься соціум, які ідеали стануть його основою.

Цілком закономірно, що визначальним у розвитку місцевого телебачення стане подальший розвиток місцевого самоврядування. Бо єдине джерело успіху регіонального телебачення – місцеві програми, насамперед новини. Таким чином, розвиток місцевих інтересів і можливість у повній мірі відобразити їх на місці – запорука успіху, розвитку і добробуту місцевого телебачення. Адже місцева реклама, як результат успішного розвитку місцевого бізнесу, цілком реально може стати за часткою внеску більшою за національну. Для місцевого бізнесу вона набагато цікавіша, корисніша і дієвіша.

Оцінюючи сьгоднішні тенденції розвитку інституту місцевого телебачення і, до певної міри, нерегульованість, стихійність зростання їх кількості, можна говорити про посилення конкурентності у цьому сегменті. Проте це закономірний процес формування телевізійного ринку, принаймні в Україні і принаймні зараз.

Попри все, слід пам'ятати, що разом із технологічними і фінансовими можливостями телевізійникам треба враховувати і потребу глядача як споживача інформації у якісній продукції.

1. Кули Ч. Х. Общественная организация. Изучение углубленного разума / Кули Чарлз // Тексты по истории социологии XIX–XX веков. Хрестоматия / [сост. и отв. ред. В. И. Добренков, Л. П. Беленкова]. – М. : Наука, 1994. – С. 350–357.

2. Терин В. П. Массовая коммуникация: социокультурные аспекты политического воздействия. Исследования опыта Запада / В. П. Терин. – М. : Изд-во Ин-та социологии РАН, 1999. – 224 с.

3. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века : монография / Г. Г. Почепцов. – М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 1999. – 349 с.

4. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации. – М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 2001. – 656 с.

5. Єдинак В. С. Розвиток інформаційних технологій в Україні // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції : зб. наук. ст. : в 2 т. – Харків : Континент, 2008. – Т. 1. – С. 289–290.

6. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості : аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – К. : НІСД, 2010. – 64 с.

7. Дубас О. П. Інформаційно-комунікаційний простір: поняття, сутність, структура [Електронний ресурс] / О. П. Дубас. – URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26693/22-Dubas.pdf?sequence=1> //

8. Панагушина О. Є. Мережа Інтернет як сучасний вид комунікації та нове середовище соціалізації молоді / Ольга Євгенівна Панагушина // Педагогічний альманах. – 2012. – Вип. 14. – С. 275–279.

9. Чикирис А. Г. Телевизионное вещание. Формирование зрительского восприятия : автореф. дисс. ... канд. искусствед. / А. Г. Чикирис. – М., 2007. – 25 с.

10. Беломойна К. С. Регіональний рівень розвитку українського телебачення // Культура України. – К., 2012. – Вип. 39. – С. 206–213.

11. Ефірні телерадіокомпанії Донецької області станом на 01.01.2012 [Електронний ресурс] // Сайт Донецької обл. держ. адмін. – URL: www.donoda.gov.ua.

12. Провідні телерадіомовники Донецької області [Електронний ресурс] // Сайт Донецької обл. держ. адмін. – URL: www.donoda.gov.ua.

Подано до редакції 25. 03. 2013 р.

Sugak Yuriy.

The role of regional television in the system information and communication processes of the modern city.

Preconditions of further development of system of regional television through a prism of integration prospects of society and introduction of the latest telecommunication technologies are considered.

Keywords: communication, communicative environment, television, regional television, information society, information space.

Сугак Ю. А.

Роль регионального телевидения в системе информационно-коммуникационных процессов современного города.

Рассматриваются предпосылки дальнейшего развития системы регионального телевидения через призму интеграционных перспектив общества и внедрения новейших телекоммуникационных технологий.

Ключевые слова: коммуникация, коммуникативная среда, телевидение, региональное телевидение, информационное общество, информационное пространство.